

Posudek na diplomovou práci

Magdalena Křížová

HISTORICKÝ MIDRAŠ *SEFER JOSIPON* (10. STOLETÍ). LITERÁRNĚHISTORICKÁ ANALÝZA TEXTU

Diplomantka si zvolila za téma své práce jeden z nejpůvodnějších hebrejských spisů středověku, který židovská klasická historiografie cituje jako *Sefer Josipon ben Gorion* a ještě řada moderních autorů je uvádí jako pseudepigraf, tradičně připisovaný Josephu Flaviovi. Právě své po staletí trvající popularity vděčí toto dílo za pozornost, kterou mu věnovali badatelé na poli historie a literární historie – první z hlediska studia pramenů k židovským dějinám a vývoji židovského dějepisce, druzí pro jeho nesporné kvality literární, které *Josipona* kladou na významné místo v tvorbě hebrejské narativní prózy. Odborná literatura, která na téma *Josipona* vzniká od 19. století s *Wissenschaft des Judentums* a jejími následovnicemi a v současnosti pokračuje mj. pracemi izraelských badatelů, zahrnuje desítky monografií a článků věnovaných jednotlivým aspektům jeho vzniku, obsahu a významu pro židovskou kulturu včetně jazykového vývoje v diaspoře. Magdalena Křížová stanovila jako cíl své práce shrnutí a zhodnocení dosavadního bádání, přičemž se soustředila na hlavní otázky – vznik knihy *Josipon* a její místo ve vývoji středověké židovské literatury.

Předložená práce má logickou, metodicky velmi dobře promyšlenou koncepci. Po úvodní kapitole, kdy autorka podává podrobnou charakteristiku bádání o problematice *Josipona*, následují dvě kapitoly věnované výše uvedeným okruhům problémů.

Druhá kapitola, nazvaná „Problém geneze textu knihy *Josipon*“, je rozdělena na několik subkapitol ke konkrétním otázkám: autorka zde pojednává o obsahu knihy, o tradici jejího názvu a autorství, další část uvádí jednotlivé verze knihy a zabývá se konstituováním jejich textu (nechybí ani verze arabského překladu), třetí subkapitola se věnuje pramenné analýze textu *Josipona* a čtvrtá se vrací k otázce datování a místa sepsání knihy, kterou zodpovídá na základě závěru obsahového a textového rozboru.

Metodicky podobně je členěná třetí kapitola „*Knihy Josipon* v kontextu středověké hebrejské literatury“. Dvě její části představují význam *Josipona* ze dvou hledisek studia – středověké hebrejské literatury (zde má své místo i filologie středověké hebrejštiny) a židovské historiografie.

Výklad doplňuje čtvrtá kapitola práce, která obsahuje komentovaný překlad tří vybraných ukázek z analyzovaného díla. Diplomantka velmi promyšleně zvolila z rozsáhlého textu pasáže, které ukazují vytříbený jazyk a literární styl autora knihy a zároveň čerpají z různých zdrojů starší literatury židovské i nežidovské.

Jak už řečeno, vědecké bádání o knize *Josipon* se rozvíjí už víc než půldruhé století a zdaleka není ukončeno. Proto ani práce M. Křížové nepřináší vždy jednoznačný závěr k jednotlivým okruhům. Zřetelně je prokázáno, že nelze *Josipona* jednostranně určovat jako historický midraš, jak ho uvádějí i současní autoři, ale že stojí na pomezí středověké historiografie a narativní literatury navazující na tvorbu apokryfů a pseudepigrafů. Naproti tomu dosud nerozřešená je např. otázka, z které doby pochází připsání tohoto textu Josephu Flaviovi a proč vlastně toto připsání vzniklo. Podobně nejasný je zatím důvod, použití téměř ryze biblického jazyka, čímž se *Josipon* stal vzorem pro další středověké spisovatele hebrejské narace. Jde ovšem o problémy, které budou odborníky zajímat zřejmě ještě značnou dobu.

K obsahu ani metodice předložené diplomové práce nemám připomínky. Její výsledky svědčí o odborných znalostech autorky, o jejím svědomitém přístupu i hlubokém zájmu o zvolené téma. Při studiu pramenů a odborné literatury diplomantka plně využila svou jazykovou výbavu a kvalifikaci v oborech hebraistiky a klasické filologie. Pro studium vlastního textu knihy Josipon měla prvořadou pomůcku v kritické edici D. Flussera (1978), která zahrnuje kompletní text shromážděný z dochovaných verzí a doplňuje řadu autorových dílčích studií. Daný cíl – představit knihu Josipon na základě existujících výsledků studií – práce splňuje a zároveň naznačuje další případné okruhy zkoumání, jako podrobné srovnání textu s jeho předlohami nebo jeho přepracování v tzv. dlouhé redakci. Zajímavou otázkou je také místo Josipona v recepci díla Josepha Flavia v evropských literaturách podobně, jako tvorba středověkých verzí Alexandreidy, které se Josipon vyrovná obsahem, literárním zpracováním i popularitou v rámci židovských komunit.

Celkové hodnocení:

Předložená diplomová práce Magdaleny Křížové je dalším zdařilým příspěvkem k sérii studií o židovské a hebrejské literatuře, které dosud vznikly v Ústavu Blízkého východu a Afriky na úrovni magisterských a doktorských disertačních prací a které bude možné využít při vytvoření zamýšlené publikace o dějinách hebrejské literatury. Po obsahové i metodologické stránce práce plně prokazuje znalosti diplomantky a po stránce formální odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci. Má všechny náležitosti, podrobný obsah a resumé v češtině a angličtině, precizně zpracovaný poznámkový aparát, strukturovanou bibliografii a přílohu s originálním textem přeložených ukázek.

Vzhledem ke kvalitám této práce ji jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

V Praze dne 15. září 2007.

Doc.PhDr. Jiřina Jedinová, CSc.